

המאסף

חדש אייר תקנ

שירים

על רבנו משה בן מנחם מדעסווא

מִשָּׁה עוֹד עָלַם הָיִיתָ בְּךָ הַשָּׁנִים
עוֹד הִלַכְתָּ בֵּית הַסֵּפֶר
חֲפִקָת בְּזוּרְעֶיךָ סִפְרֵי נְבוֹנִים
חֲמִידַת דַּעַת אֲמֹרֵי שֹׁפֶר
דְּרַכְתָּ נְתִיבוֹת לֹא דָרְכוּ זְקֵנֵי דוֹרֵינוּ
אֲרַחֲוֹת לֹא נוֹדְעוּ בָּם עֲקֹבוֹתֵינוּ *
בְּנִתִיבוֹת אֵלֶּה מְטֻמוֹנִים חֲתֻרָת
אֶל פְּעִילוֹת יְיָ שִׁמְתָּ פָּנֶיךָ
עֲמִיקֵי הַתְּבוּנָה הַנִּעְלָמָה הַכְּפֻרָת
בְּאַבְרָהָם אוֹיֵת דַּעַת קוֹנֶה
כָּל קוֹץ וְחוֹם שִׁרְשֶׁת מַתְלָמִי לִפְנֶה
נִטְעוּ בּוֹ אֲלוֹפִיךָ זָרְעוּ בּוֹ מוֹרֶיךָ *

ראית

ג א י ב

(77)

רֹאֵית אַחִיךָ יִשְׂרָאֵל תּוֹעִים בְּדַרְךָ

רַחֲמֵיךָ נִכְמְרוּ עָלֵיהֶם חַמְלָתְךָ

בְּמִתָּה וְהַבִּרְתָּ חֲבוּר יָקָר עֲרֶךְ

מִזְמַח הַיָּצֵאת מִן הַקְהֵלֶת* (

שְׁלַחַת דְּבָרֶיךָ בְּמַחֲנֶה הָעֲבָרִים

דֶּרֶךְ יִשְׁכּוֹן אֹר יִבְחֲרוּ הַמְּזוּרִים *

אך עוד לא יכלו הביט קרני אור

כִּי יִשְׁמַע תְּבוּנָתְךָ פְּתָאוֹם זְרָחָה

הַמָּה הַחֹלָכִים בְּאַפְלָה דוֹר דוֹר

הִשְׁבוּ אֹר כְּמִשְׁבוֹתָם וּדְרֹךְ נִכּוּחָהּ

בָּעָרוֹ בִּיהֶם שָׂרְקוּ לִטְוֶנָם בְּלִי חֹק

וַיִּבְרָךְ הַנְּעִימִים הָיוּ לָהֶם לְשִׁחוּק * (**)

על-בן שבת עבר נמשך

מִצֹּרֶה דְּבִישָׁה לְלוֹעִזִּים הַטַּעַמָּה

מִחֲזוֹת נֹעַם לְבָנֵי יְהוּדָה הַחֲרָשִׁית

החשית

(*) כפר קהלת חומר אשר חנר (הדפוס מהם ב' ערכים ראשונים ועיין

במאמר נשגת. הקמ"ד.

(**) עיין בשולדות רמב"ן אשר כפר לנו תיקר ד' איצק אייכל כי נעלים

זחקו עליו ולכן יסף מלדת עוד ילדי שכלו כלשון עבר •

(רכז)

הַחַשִׁיית מַטּוֹב - נֶאֱלָמָה
מִפְּאֵר חֲכָמוֹתֶיהָ נִכְרִים דָּלוּ
אִמְרוּתֶיהָ עַל כָּל גִּדְלוּ *

מִכִּי גִילָה זָרִים הִזְדִּיקוּ
מִן הַיָּצָא פָּנֵי הַתֵּבֵל

שָׁמַח לִקְרֹאתוֹ בַּחוּץ אוֹתוֹ חֲבָקוּ
לֹא כִנּוּ עוֹד יִשְׂרָאֵל עִם נָבֵל
לֹא אָמְרוּ עוֹד פֶּסוּ אִמּוֹנִים
אִיהָ חֲכָמִיחָם וּבִינֵת נְבוֹנִים *

בְּמִוְהַרֵּי רַעֲיוֹנָהּ רַב הָרֵאִית
מִעֲטָה דִּבֶּר צָחוֹת לָמְדוּ
אֲרֻחוֹת הַשֶּׁבֶל לְחֲכָמִים הוֹרִית
הַיּוֹת כְּמוֹהָ רוֹנִים חָמְדוּ
הַבֵּין סוּדָה כּוֹלֵם תֵּאָבּוּ
שָׁמַח הָאֲדִירוֹ אוֹתָהּ שָׁגְבוּ *

חִיר נֶצַח לְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁמְתָ *)

תקות

ג ב 2 3

(*) לזכרון גדלו היקר פֶּעֶדָאן .

(רכח)

תִּקְנֹת מוֹבֵחַ לָהּ הַשְּׂאֲרָתָה
מִנֶּפֶשׁ בְּהִמָּה אוֹתָהּ רוֹמֶמֶת
עֲטֹרַת הַפְּאֲרָת לָהּ עֲטֹרָת
בְּפוֹקֵר הִיא בָּאָה מִמַּחְצָבָה
וּבַעֲרֵב בֵּית הַמִּלָּה הִיא שָׁבָה •

בְּמוֹפְתֵי שְׂרַעְפִּיָּה נִכְבְּרוֹת הַשְּׁמַעֲתָה
יֵשׁ אֵל שׁוֹכֵן שָׁמַי עֶרֶץ *
בְּמֹשֶׁה עֶבֶד יי לִישְׁבֵי חֶלֶר הוֹבֵעֵת
הַעֲלִיזוֹן עֵינָיו אֶל שׁוֹכְנֵי אֶרֶץ
לֹא יֹאמְרוּ עוֹד שְׁפָתֵינוּ אֶתְנוּ
נִרְמוֹס לְצַדִּיק כִּי אֲדוֹן לָנוּ •

בְּנִית יְרוּשָׁלַיִם עִיר אֱלֹהִים **
שֵׁם הַצְּבָת גְּבוּל הַדָּתוֹת
בֵּין בְּרִית הַחֲבֵרָה לְבְרִית אֱלֹהִים
שֵׁם לְאַמוּנַת יַעֲקֹב הַחֲזוּקָה הַשְּׁתוֹת

במתק

(*) לזכרון חבורו אשר נקרא בשם אחרון שטורן • כולל מופתים על
מציאת השם יסעלה •

(**) לזכרון חבורו הנקרא בשם ירושלים • כולל חזק דת ישראל •

(רבט)

בְּמִתְקֵי לְשׁוֹנָהּ מִחֲצֵת חֲצִי לְשׁוֹן
הַשְּׁוֹחֲרִים לְאוֹר וְדוֹרְכִים בְּאֶשׁוֹן *)

בֵּית יִשְׂרָאֵל שְׁמַעְהָ שְׁמַעוּ
כִּי הוֹד עֲבָרִים עָמִים קְרֹאוּ
עֲקֵבִי מִזִּמְתָּהּ לְכָל נֹדְעוֹ
לְנֹד יַעֲקֹב כּוֹלֵם שְׁמוֹהָ
אִזְּ אֶמְרוּ זֶה הָאִישׁ מִשָּׁה יַחִיד בְּדוֹרוֹ
בֵּית יַעֲקֹב בְּלָכֶם אוֹר לָכֶם בְּאוֹרוֹ *

זֹאת הָצִית אֵשׁ הַתְּשׁוּקָה בְּאַצִּילִי עֲמָהּ
הִבְעִיר לֵהֵב הַתְּאֵוָה בְּלִפְּוֹת יִשְׂרָאֵל
תֵּאָבִו לְטַעֲמוֹם מִתְּקֵי מַעֲמִיד
תַּחַת שְׁאֵבֹו מִבְּאֵר בְּרוּחוֹ זָרִים
אֵל מוֹל מַעֲיִנוֹתֶיהָ עֵין נְשָׂאוֹ
הָאֵחָ מִצְּאֵנוּ מִי רְחוֹבוֹת קְרֹאוּ *

על

(*) על הספר אשר חנני אחד בן בלי-שם ויקרא אותו : פארשן נאך ויצט
מונד רעכט • עיין בחולדת רמב"מן מר"א אייכל •

על-בן מִשָּׁה גַם אַחֵר הִפְרִדָּה מִמֶּנּוּ
 אַחֵר הַמֶּרֶת מַעֲטָה חוֹמֶר בְּשִׁלְמוֹת אוֹרִים
 עוֹד רוֹחֶה מִתְהַלֵּךְ בְּתוֹךְ אֲצִילֵי עַמִּינוּ
 וְהוּא יִנָּחֵם בְּאַרְחוֹת צֶדֶק דּוֹר דּוֹרִים •

ב - בן - י •

קוֹרוֹת הַעֲתִיִּם

מִחֻקֵּי וּמוֹשְׁפֵי לֹא צֶדֶד עֲמָאן אוֹ שְׂפֹאֲרֵטָא •

(הַמִּשְׁךְ הַמִּואֶסֶף לַחֹדֶשׁ הָעֶבֶר)

אִישׁ הֵיךְ בְּלֹא צֶדֶד עֲמָאן וְשֹׁמֵן לִיקוּרֵג בֶּן הַמֶּלֶךְ אֵינְנָאמוֹס ,
 וְהֵיכָה הָאִישׁ הַזֶּה אִישׁ לְדִיק וְיִשָּׁר , כְּכֹון דְּנֵר וְנִשְׁוֹא
 פְּנִים , וְלוֹ אֵחַ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר לוֹ יֵאָתֶה לִשְׁבֹּת עַל כֶּסֶף
 הַמְּלוּכָה תַּחַת אֲבִיו אֵינְנָאמוֹס , וְהֵי כֹאשֶׁר עִת אֲחִיו הַגָּדוֹל
 וּבֶן אֵין לוֹ אֵךְ הַשְׁאִיר אַחֲרָיו אֲשֶׁתוֹ מַעֲזֹבֶת , וַיִּמָּאן לִיקוּרֵג
 לַמְּלוֹךְ עַל שְׂפֹאֲרֵטָא וַיֹּאמֶר עֵתָה עֹשִׂיל עַד יוֹם לִידַת אֲשֶׁת אֲחִי
 וְהֵי אֵס בֶּן תֵּלֵד יִקְוֶה הוּא תַּחַת אֲחִי הַגָּדוֹל לַמֶּלֶךְ עַל הָאָרֶץ ,
 אֲפֹס עַד כִּי יִגְדַּל הַיֵּלֵד הַזֶּה אֵהִי מוֹשֵׁל עַל הָאָרֶץ כֹּאפֻטְרוֹפֶס
 הַיֵּלֵד • כִּשְׁמוֹעַ יִבְמָתוֹ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה , וְתִשְׁלַח אֵל לִיקוּרֵג
 בְּלֹאט לְאֹמְרוֹ הִנֵּה אֲשַׁלַּח יְדֵי בִפְרִי בְּעֵינֵי אֲמִיתָנוּ עֵרֶם לֹאֲתוֹ לְאוֹר
 אֵס נֹזֶחַת תִּאֲוֹת לִי לִקְחַת אוֹתִי לְאִשָּׁה , אֵךְ הָאִישׁ הַיֵּשֶׁר הַזֶּה
 מֵאֵס בְּתוֹעֵבָה גְּדוֹלָה כֹּזֶה וְלֹא שָׁעָה אֵלִיָּה וְאֵל דְּבָרִים וַיִּמָּאן
 לִקְחַתָּה • וְכֹאשֶׁר מָלְאוּ יָמֶיהָ לִלְדַת וְתֵלֵד בֶּן וְתֵהִי שְׁשֹׁן וְשִׁמְחָה
 גְּדוֹלָה בְּשְׂפֹאֲרֵטָא עַל אוֹדֶת בֶּן הַנוֹלֵד , וּמֵרֹבב שִׁמְחָתָם קִרְאוּ
 אֵת שְׁמוֹ כְּאִרְלִיּוֹס •

בִּימִים

בימים ההם היה ערבוב וסבבך גדול בארץ לאזנעדמאן
 אים כל הישר בעיניו עשה / מדרו במלכיהם ולא
 העו אונס למאות / וימאשו בחוקיהם ובמשפטיהם ויהיו לאחור
 ולא לפנים ויתעב. ליקורב מאוד על הדבר הזה כי ראה אס
 ירבו ימים כאלה תתפרד החבילה והארץ תהיה שממה / ויאמר
 בלבו לשנות משפט המלוכה ולתת חקים ומשפטים חדשים /
 טובים ונכוחים אשר יעשו אותם אנשי ארצו וטוב להם / ובעבור
 זאת גמר בדעתו לנסוע במדינות אחרות אשר כבר נודעים
 לתהלה על ידי חכמתם וחוקיהם הנכוחים / ולראות שמה את
 משפטם מנהגם ודתם ומהם יראה וילמד לעשות כן בארץ
 מולדתו • ויעבור ליקורב לקרעטא למזרים ולאסוען ומקץ
 שנים רבות שב אל ארצו ולביתו מלא חכמה ומדע אשר אסף
 וקבץ כל ימי מבורו בארצות נכריות / ואחר שובו וילך ויקרב
 קרננות לאליל עמו הנקרא בשם אפאללא וידרוש אותו היולית
 דרכו אס לא / ויענהו האליל על ידי כוהניו*) שילית את
 דרכו ויהיה עמו בכל אשר ילך / ויקרא את שמו ידיד אלבים
 וכאשר נודע הדבר הזה בשפארטא היה שם ליקורב גדול מאוד
 בעיני כל העם / גם הגדולים והזקנים אהבוו מאוד ויבואו
 עמו בצרית ויהי למחוקק לאנשי ארצו • ומעתה אספר בקצרה
 מעט מהחקים והמשפטים אשר נתן ליקורב לעמו אחר שובו
 לביתו ומהם יראה הקורא כי האיש הזה היה חכם ונבון מאד /
 כי כחמש מאות שנה אשר הלכו אנשי שפארטא במאות מחוקקת
 ליקורב ולא סרו מדבריו ימין ושמאל / הכליתו מאוד ועשו
 פרי / וממלכתם נתמידה וטהי למופת • ועתה הסכמת ושמוע :
 האים

*) כבר נודע שכל ידי החבילה ומרמה פזו הכהנים את לב העם להאמין בהם
 כאלו האליל דבר עממם / ויחזו להעם משאות שום ומיחוס כפי צורך
 החקים והחזן / ובפי דבש יד אים אשר נתן להם מהבון / ומחכמה עשה זאת
 ליקורב שהלך אל האליל כי ירא כן לא ישמעו העם לדבריו באחרים מי שמך למחוקק
 עיניו על כן פנה אל הכהנים לעמוד על ימיו למען ישמעו העם לקולו כי יאמיל ו
 שמות אלליהם היא •

האיש הזה כאשר ראה רוס לבד ודון המלכים בעת ההיא
 באמרם מי אדון לנו / גדר לתת מתב ורסן ליד וכו'
 המלכים לבתי יכלו להויד עוד כבראשונה / וילו לבחור
 עשרים ושמונה אנשים מן העם אנשי מדע וקנים וגבונים /
 והמה ישבו על כסאות למשפט אלל המלך וידם תהיה כיד המלך /
 ובשנת מאה ושלשים שנה אחר מות ליקורג הפכימו יחד אנשי
 שפארטא להוסיף על סכום הזה עוד חמשה אנשים אשר
 יובחרו מן העם מדי שנה בשנה / והמה נקראים בשם משגיחים
 (עֲבָה־אֶרֶן) כי האנשים האלה השגיחו על כל אשר נעשה בארץ /
 וגם דבר המלך היה תחת השגחתם / כי אם ראו שהמלך חטא
 ויעש שלא כדת וחוק / המה דנו אותו כפי מראה עיניהם
 ולפעמים נתנו אות בנית הכלא / ובימי המלך שהעצאצאפוס
 נתיסד החוק הזה לבחור עוד חמשה אנשים המשגיחים על
 המלך / ויהי כאשר כעסו או חטאו המלכה על אודת הדבר הזה
 באמרה אליו : ויחמסי עליך כי אתה תנחיל לבניך אחריו
 ממשלה בזויה ופחותה / תחת אשר היתה לפניו ממשלה תקיפה
 ויקרה ויען המלך ויאמר שקר את דוברת / העבתי את נחלתי
 אשר אשאיר לבני אחרי מכל אשר היו לפני / כי עתה יאריכו
 ימים רבים על כסאם / וממשלתם תהיה נכון .

הדבר השני אשר צוה ליקורג לעמו : לחלוק גם את ארץ
 אחותם גם את כל הונם ועוונם / לחלקים שווים
 בין יושבי הארץ / למען תהיה לכל אחד כקטן כגדול כדל כעשיר
 חלק ונחלה שווה לא יעדיף האחד ולא יחסיר השני / כי תחכם
 הזה ראה בעין שכלו שעל ידי השתנות מעמד ומצב בני אדם
 במדינה / יתרבה החמס והגזל / ויתגברו המדות הרעות
 כמו הקנאה השנאה הבאזה והמשרה ודומיהם / כי לא ימנע
 שהדליקנא בעשיר / והעשיר יתבזה על הדל / וכן יתאמץ
 האביון / בראותו כי בניתו אין כל להחיות את נפשו / לרמות
 ולהונות את אחיו ודומיהם רבים / ולהסיר המכשלה הזאת
 מתוך עמו / גור אומר לעשות חלוקה חדשה בארצו ולתת לכל
 אחד חלק שווה בכמותו ובאכותו / וע"י כך כולם כאחד שווים
 במעמדם / לא יתבזה עוד זה על זה ולא יקנא עוד איש באחיו /

רק שלום ואמת יהיה תמיד ביניהם / ומרוב אהבת הגדולים
אליו לא מרה איש את פיו כי אם כולם סרים למשמעתו / ויבואו
גדולי העם וקציניו ויביאו אליו את כל אשר להם והוא חלק את
כל לחלקים שווים • אפס עיני החכם לרחוק תצמינה / כי
השכל שהחלוקה לבדה בואת לא חספיק וכל תביאהו לתכלית
כוונתו / כי מה נקל שבוען עשרים או שלשים שנה יהיה הכל
כבראשונה / כי האחד יולול ויסבוא ויפור הוננו ויעני / והשני
יקמץ במאוד ויעשר / ובעבור זאת עשה לחוק לרחק ולבער מן
ארצו כל כסף וזהב כל דברי תפארת ותענוג וכל דבר המוקרי
ויזל לכל ויתכו ויפוחו עוד מטבעות מכסף וזהב כי אם מטבעות
מברזל • והמטבעות האלה היו גדולים וכבדים / ופחותים
בערכם ושווים / למען ימאסו אנשי ארצו בעושר ולא יתאוו
עוד לאסוף הון ואוצר רב • גם רחק כל האמנים וחושבים העושים
צמלאה אשר אין לאדם אורך בהם / כי אם ליופי ולתענוג
לבדו וגם אשר אין בהם טוב אמת / ויגרש אותם משפארטא /
לבתי השאר שם ושארית לכל תענוגי בני האדם •

החוק השלישי אשר נתן להם ליקורב היה בעסק משתיהם
ומאכלם ולבתי אכול איש בביתו רק כולם יבואו
ויאכלו יחד על שולחן אחד • גם מיני המאכלים אשר יאכלו
מנה להם והמה נכתבים בספר לחק עולם / ואחרי דבריו
לא שנו ולא סרו ממנותיו כי כל איש אשר מרה את החוק הזה
ועש משתה בביתו ולא בא אל משתה הקהל (לבד מחמת אונס
כמו חולה והדומה) יסרו אותו ברחוב העיר לעיני כל ולא
נשאו כניס בדבר הזה אף לגדולי העם / כאשר קרה שנים
רבות אחר מות ליקורב להמלך אגיס אשר נשיבו ממלחתו
בקש לעשות משתה בביתו ולאכול שם עם אשתו ובניו / ויוכיחו
אותו על הדבר הזה ולא הרשוה לעשות • על פי החוק הזה
הביא איש ואיש מדי חודש בחדשו סאה אחת קמח / שמונה
לוג (מאח) יין חמשה לטראות בנינה / שנים וחצי לטראות
קאנים ואיזה מטבעות להוצאת הכסף / וכל שולחן ושולחן /
היו יושבים חמשה עשר אנשים • ויהי כאשר החל ליקורב
לשום החוק הזה עלה עשו באף הגדולים על הדבר הזה / כי
ערס

ערס ידרו לעומק כוונת המחוקק וערס הבינו היטיב טעמו /
 היה החוק הזה להס' למשא / ויחד אפס מאוד • ויקס נער
 אחד בַּעֲשׂוֹר את ליקורב על עינו האחת בחמת רוחו • ויחד
 אף העם בו ויחזוהו ויתנוהו לליקורב לעשות בו כעוב בעיניו /
 ויעש ליקורב בחכמתו ויקח את הנער הזה ויביאנו אל ביתו
 וידבר על לבו דברי חן ושכל / ויוכיח אותו על הנבלה אשר
 עשה בחמתו / ויעד בו לעזוב דרך הרשע / וללכת בדרך
 הטוב / ואחרי כן שלח אותו לביתו • דברי חן האלה הצליחו
 ועשו פרי כי הנער הזה נחם על הרעה אשר עשה לליקורב /
 ויהי מן היום ההוא איש נכון אובדמדים / ומאז בתענוב •
 המאכל אשר אצלו אנשי שפארטא ביותר היה הרועה השחור הנודע
 (דיא בקאנטי טווארלי וואפני) ויהי היום ויבוא דיאניזיום מלך
 סיילינן לשפארטא וירא אותם אובלים ומתענגים עם רועב
 השחור / וישאלה על הדבר הזה ויאמר הנה נא טעמתי גם אני
 מרועב הזה ולא מצאתי בו טעם / ויענו אותו בחכמה לאמר לא
 יפלא בעינינו הדבר הזה כי ברועב אשר טעמתי לא היו הנשמים
 וישאל דיאניזיום לאמור מה המה הנשמים ? ויענוהו אלה הם :
 עבודה / יגיעה / למאון ורעב • כי הדברים האלה המה
 הנשמים למאכל שפארטאנער • —

גם על דבר חנוך הילדים נאראו שם עינו ויתן להם בענין
 הזה חוקים רבים / כי החכם הזה ידע שגל תלוי בחנוך /
 הוא יגיד מה יהיה באחרית ימי הבן / והוא אפי' כל המדות גם
 טובות גם רעות / על פיו יהי' הילד חכם או סכל / נדיב
 או כלי / עין טובה או רעה ודומיהם / ואחרי שנוגמת פני
 המחוקק הזה היה לעשות מאנשי ארצו אנשים טובים וישרים /
 אנשי חיל / נצורי-כח אשר לא ישובו מפני כל / על כן התאמץ
 לחנך אותם בנערותם בדברים המביאים אותם למדות כאלה
 ולהרחיק מהם כל מורא ופחד / תענוג ופנוק / ועל כן אזהר
 להם בדברים כאלה • אזהר / שיבואו כל פעם הוקנים בהולד
 ילד צעיר / לראות אס הוא ילד בריא ותמים נבון אס לא /
 ואס יראו שהילד הנוול חלוש ורך / או משוגע בצורקו ודמותו
 וכדומה / ימיתוהו ערס יבדל — אזהר שיחנכו האבות את בניהם
 בנערותם

(רלה)

בנערותם לכל דבר עבודה ; לסכל קור וחוס ; לאכול כל
דבר אשר ינתן להם לאכול ולא יסורו בעלי תענוגים ומחונקים ;
להיות בלתי מורד לבב כי אם יחנכו ללכת יחידי בלילה / גם
לא יבכו ולא ילעקו אף אם יוסרו בשנע או במקל יד ; להביא
את הילדים בכל יום ויום למשקה הקהל לשמוע שם מה שנדברו
איש את רעהו / וילמדו מנעוריהם חכמה ודעת ; להיות
בעלי סוד ולא יגלו לאחר את אשר שמעו / וכן היה המנהג
לפני נואם אל החדר אשר שם אכלו / אמר להם הוקן :
השמרו לכם בני לכל תדברו חוזה את הדבר אשר אחס שומעים
עמה ינא מפיו *) ; לכבד את הוקנים וגדולים ולירא אותם
(ומה מאוד גדלה והגליחה החוקה הזאת כי לא נמלא עוד בני
ועם בארץ אשר כבד וירא את זקניו יותר מאנשי שפארטא) *
מקום אחד היה אשר שם התקבצו כל הילדים ושם הונכו לכל
דברים אשר הנדתי למעלה * חכמה וידיעה וספר לא היו
בשפארטא / גם ליקורב לא כתב את חוקיו על ספר רק שם
אותם בפייהם וילמדו לשמרם ולעשותם / וכן למדו עם הילדים
ועי' זאת חדרו המורים את כח הוזכר בילדים / גם חדרו
את שלם עי' שאלות וילמדו להשיב כהוגן בחכמה ובדרך
קלרה * ובעבור זאת היה תשובות האצבע במאנער למופת
בארץ / כי המה היו מעט הכמות ורב האכות -
ואם

*) מי יתן ויהי החוק הזה למופת עמה להורים בבני עמיהם * כי תחת שהרבה
אנשי שפארטא את בניהם להיות בעלי סוד ולגלותו הנוק רביל / מחנכים
איהם הורים בבני עמיהם את בניהם להיבך / כי זה דרכם לחנן שגאליהם את
בניהם בכל יום / אחור לי מה עשה מורד מה משפטו ? מה עשה העבד ? קח
אבלה האמה ? מה דברו ? הדברו מחני ? טוב או רע ? ודומיהם / ועי' זאת
נעשה כספצ' בילדים להלשין / וגם כי יקוין לא יסור מחנו / וגם אם יבוא איש
אחד ויוביה על פניהם לאמור לא טוב הדבר אשר אתם עושים עם בניהם /
הלא הוא כמחנך בעיניהם / ולא יסמכו לדבריו / כי הנוק הננים קטן ונקל
מאוד בעיניהם עד שיחשבו בלגשם שם להם לב לדעת הנוק הננים על אכנו /
עד מתי תפקחנה עיני העוורים האלה וידעו כי הנוק הננים הוא דבר גדול ויקר
מאוד / לא יוכל איש לבוא עד חלליהו / בלעדי יגיעה גדולה ועיון רב / ומי יתן
ויכתבו ספרים לחנוך החורים תחת אשר נכתבים עד עתה לחנוך הילדים -

ואם יאלו למלחמה על אויביהם היו החוק בשפארטא לנאם
או למות / ועל הדבר הזה אמרה חשה אחת לנאם
טרם נאחו ללחום נגד שונאיו לאמור : או שוב אלי עם מנאך
או שוב על מנאך * — ואשה אחרת אמרה / כאשר בשר
לה איש אחד הנשורה לא טובה שמת בנה במלחמה : הלא
בעבור זאת ילדתינו ! ולא בנחה ולא לעקה כמשפט הנשים /
כי כן הורגלה בנערותה לסבול כל בנפש חפלה • אחרי מלחמת
לייקטערו אשר בה הוכו אנשי שפארטא מכה רבה מאויביהם /
שמחו ועללו האבות אשר בניהם מתו במלחמה / ואותן החיות
אשר בניהם שבו בלי לנאח את אויביהם / כבו ויתאבלו מאוד
וימאנו להנחם / כי כן היה חוקם / לנאח או למות • אש
ברח איש מן המערכה במלחמה קראו אחריו נבל ! וחרפתו לא
תמחה • לפני לכתם למלחמה הקריבו קרבנות לאלהיהם
ויסללו להם שיעורו אותם בדרך אשר המה הולכים / ואחר
זאת הלכו בנפש חזק ואומץ ולא יראו מפני כל • — ולמען
תת קיום וחזק להחקים האלה / אמר ליקורב לאנשי ארצו כי
הוא צריך עוד לדבר גדול ולמענו ילך לשאול את פי האליל
אפאללא / ושיגיע לפניו לכתו להאליל / לשמור מוצאיו וחוקים
אשר נתן להם עד שובו מהאליל ואז ימלא החשדון אשר חסך
עד עתה • וילך ליקורב לרעלפיש וישאל את האליל אש טובים
החוקים אשר נתן לשפארטא אש לא / ויענהו האליל על ידי
כוהניו לאמור טובים המה מאוד / ואש יעשו אותם אנשי
שפארטא ולא יסורו מהם / ילליחו וטוב להם כל הימים •
וישלח ליקורב הסגוב הוואת לשפארטא והוא ישב בדעלפים
וירעב וימא וימת שם למען היות מופת לאנשי ארצו •

ועתה אניד לך החשדונות והמעוה אשר מלא חממים בזורת
ליקורב הוואת • המעוה הראשון הוא מהשגה להמית
כל ילד חלוש ומום בו אשר יולד / כי מי יכול לתת רשיון לאדם
בדבר

* אש חת אחד במלחמה / הניחו לעירו מושב על מנינו לקבור שם • וזה
הוא אשר אמרה או עם מנינך דהיינו ששוב מי אחר שגזת / או על
מנינך שיהיו אותן מושב על מנינך •

דבר הזה להמית ילד על לא חמס נכפו ? ומי יודע מה
יהיה באחרית ימי הילד הזה / הלא האדם רק למראה עינים
ישפט / אם רע הוא בעיני יולדיו הוא ימיתו / ולכן תועבה
גדולה עשה ליקורב במאזה הזאת לא ייעב בעיני אלוהים ובעין
כל איש ישר . המעוה השני אכזריות האבות והמורים נגד
בניהם / כי בעבור מצות ליקורב שיחנכו את הילדים בנעוריהם
לסבול כל עבודה בלגב שלם / הכו ויסרו את הילדים בשנע
ובמקל יד על לא דבר / עד כי יזנז דם על גוויחם / ופעמים
רבות מתו הילדים תחת השנע / והאבות ראו בעיניהם / ולא
רחמו אותם ולא חמלו עליהם / הם אכזריות גדולה מזה ?
אכס / אולי לא היה כל זאת במצות ליקורב / כי אם הבאים
אחריו הוסיפו כזאת על דבריו כעוב בעיניהם / כמנהג אלל
רוב האמונות / המחקק לזה מעט והבאים אחריו מוסיפים עד
צלי חוק - חכמים אחרים מאלו בתורתו עוד שגיגות רבות
ואליהם לך שנים מהם לדמיון . הראשון / מה שהיה על פי
פקודת המחקק / ערבו הבנים והבנות בעודם קטנים עד כי
יגדלו / ומעט הנושא אשר היה להם ע"י זאת / כי ראו את
ערוותם והנה ראו את ערוותם ולא יתנוששו . אולם אחר העיון
נראה שהדבר הזה אינינו חסרון כלל במצות ליקורב / והנכון
הוא לדבר מעולם נחשב לו / כי על ידי הורגו מנעוריהם /
לא היה חשוקתם רבה ועזומה כאשר גדלו והיו לאנשים /
ולא יסחיתו את דרכם / כאשר הנסיון יעיד . והחסרון השני
אשר מאלו החכמים / הוא מה שהרחיק ויבער החכמות
הידיעות והאמונות מארצו / כי אמרו החכמים האלה / שזה
יתרון אדם מן הבהמה / ובלעדס מה האדם כי נוכריהו ?
ואולם איזה מהחכמים השינו על זאת והצדיקו את ליקורב
באמרם / אף שהדברים האלה טובים מזד אחד מכל מקום
יגיע על ידם מזד השני היוק ורע לאדם . כי נהם יולדו בלגו
תשוקות חדשות אשר לא ידעס מעולם והמה בעוכרי את נכסו /
בהם ירבה את זרכיו ויטטרך לבקש המותר תחת אשר לכנים לא
ידע דבר מנהו רק הסתפק בדבר ההכרחי ודומיהם רבים /
כאשר כלל כל זאת החכם בדברים אחרים : יוסיף דעת יוסיף
מכאוב . ואני לא להכריע ביניהם באתי הנה כי אם מגמת פני

(רלח)

רק לספר דברי הימים והקורת / ולהעיר לפעמים לבב הקורא
על מה אשר קרא *

משפט המלכות באשהען .

כבר הנדתי למעלה * שאחר מות קאדרוס המלך האחרון
באטען נועלו יחדיו אנשי אטען לבלתי היות עוד
עליהם מלך ויאמרו כי האליל יופישער הוא מלכם . ויסכימו
פה אחד להושיב תחת המלכים שליטים בארץ אשר נקרא
אַרכאַנטען (טטארטהאטער) . השליטים האלה היו מושלים
בראשונה כל ימי חייהם / אחר כן התקינו לבחור מדי
עשר שנים שליטים חדשים / ונסוף התקינו לבחור שליטים
חדשים מדי שנה בשנה לבלתי חת ממלכה תקיפה ושלימה
לשליטים / כי אהבת החפשי גדל מאוד בעיני העם . ואולם
בעבור החפסית הזאת היה בהםם והרע הלך וגדול מאוד
בארץ / איש כל הישר בעיניו עשה / לא פנה אל שטר ומושל
אשר יסרו אותו / ולא שעה למשפטי והנהגת המדינה / גם
לא היו אחדים באמונתם ויהי ריב ומדון תמיד ביניהם והארץ
הוטמאה . ויהי כאשר שמו על לבם הדבר הרע הזה ויבינו כי
חפסית כזאת ענין רע להם ויתקבצו כולם יחד ויועצו לחקור
אחר איש לדיק וחכם וגבון דבר אשר יהיה להם למחוקק / ועל
פיו ילאו ועל פיו יבואו / ויתנו עיניהם על איש אחד ושמו
דראַקא . בשנת שלש אלף שלש מאות ושמונים נבחר דראקא
למחוקק באטען . אך האיש אכזרי הזה העמים עליהם
מאות קשות ורבות אשר לא יכלו נשוא / וכל איש ואשה אשר
לא שמע אל מצותיו הקשות וימרה את פיו המית / אם קטן אם
גדול לא יחיה * * / בעבור זאת הסכימו אנשי אטען לבחור
איש אחד תחת דראקא אשר ישב על כסאו . ויהי בשנת שלש
אלף וארבע מאות נבחרו אנשי הארץ את זאַלאַן למחוקק ולשליט
עליהם / האיש זאלאן הזה היה איש חכם ועניו מאוד /

גבור

(*) עיין במאסף לחודש העשר דף ק"ט ע"א .

(* *) בעבור זאת אמר דעביעאדעם כי דראקא כתב את מצותיו בדם .

בבזר במלחמה ואמין כח / דובר משרים ודורש טוב לעמו /
והוא היה אחד משבעה החכמים המפורסדים אשר היו בימים ההם
במדינת יון *

דודבר הראשון אשר עשה זאלאן בשנת על כסא דראקא /
היה / לבטל כל המצות והחוקים (מלבד החוק על
אודת רציחה) אשר נתן דראקא לאנשי הארץ / אחר הדברים
האלה וזה לקרא דרור לכל איש אשר נמכר לעבד בעבור נשיונו /
כי אמר : לא יהיה עוד לזה עבד בארץ / וכאשר שמע
העשרים וקליני העם המצוה הזאת / חרה אפם וימאנו לשמוע
בקול זאלאן ויהי מריבה גדולה אך בימים לא כבירים / נלח
זאלאן את מתנגדיו / וכסאו היה נכון * גם בית המשפט
באטענן אשר נקרא בשם ארעצאגוס * נחחדש ונתעלה
מאוד על ידי זאלאן הזה (כי הוא היה) לבלתי
שנת למשפט בבית הזה כי אם הארכאטען לבדם / מפני
שהאנשים האלה היו אנשים חכמים ונבונים ויודעי דעת /
(ג) שלא ישנו למשפט כי אם בחצי הלילה כי בעת הזאת לא
ישבית המלומה את רעיוניהם / וע"י כן ישימו יותר לבם למשפט
להגדיר את הנדיק ולהרשיע את הרשע / (ג) גם לא יספטו
כי אם בחושך למען שלא ישאו פנים לאיש ולא יתרו פני גדול *
(ד) שהמליצים המדברים בעד בעל דין (אדפאקמטן) לא
יחריכו יותר מדאי בדבריהם / כי אם יאמרו רק הדרך לדבר
הזה * ויפה חקן זה / כי האנשים האלה נדו בלשונם
ונחלקת אמרים את האופטים / ויעורו את עיניהם ע"י
מליצתם / ואז ילא משפט מעוקל / על כן היה הישר והחכם
הזה להסיר המכשלה הזאת מקרב עמו / כי כל חפזו היה רק
לעשות משפט ולדקא בארץ / עוד זה החכם הזה שלא יסנו
האבות מזהר ומתן לבנותיהם כאשר היה לפניו / כי אמר
החתון

* נקרא בשם זה על שם המקום אשר נבנה עליו כי ארעאכאגוס בשון יוני
הוא גבעת חרס / והשם הזה נבנה מאיז מזרי אחד בשמו סערקראפס אשר
יבד העיר אטענן / היות הזה היה מפורק וחלול מאוד ושמו הלק בכל המדינות
כי גם הרומים שאלו לפעמים את פיו אם דבר קשה נא לפניהם *

החתון וההתקשרות אינו ממכר ואינו מסחר אשר יערך על פי רוב כסף או מעט / כי אם החתון יהיה מאהבת הבן לבת גילו ומאהבת הבת לבן גילה / והאהבה לבדה תאמץ את לבותם בקשר חזק אשר לא ינתק / וע"י כן יהיה הווי הזה בעוב ובשלום כל ימי חייהם לא ישמע פרץ ולוחה ביניהם . לא כן אם יהיה החתון לפי רוב הכסף — והנסיון יעיד על דבריו כי כן רואים אנחנו פעמים רבות הרע אשר ילא מתוך התקשרות כאלה / האבות נותנים עיניהם רק על הכסף / ואת פי בניהם או בנותיהם לא ישאלו אם עוב החתון בעיניהם אם לא / וע"י כך יסובב שיקח איש אשה אשר נפשו בחלה בה וכן להפך / ויהי ריב ומזון כל ימי חיים / נפשם לא רואים בעובה / וכל אחד בוחר מות מחיים . ולא אחר כך בזה כי כבר נשנו ונשלשו הדברים האלה מחכמים ונבונים רבים בספרים שונים / וכל איש משכיל יבין מעצמו העוב המביע לא מלד האחד ואת הרע המביע לו מלד השני — גם הרעה לכל איש אשר אין לו בנים או בנות / שיזכר לזוות ערס מותו לתק את הונו ועשרו לריעיו וידידיו אשר יקרא בשם / ולא הוכרח לעזוב את אשר לו להיורשים / לבד אם הניח אחריו בנים או בנות / או לא יכול למנוע מבניו אחריו את אשר לו / כי אם לבניו יהיה — .

החכמות והידיעות לא בער זאלאן מן הארץ כאשר עשה ליקורג בשפארעט / כי אמר : החכמות והידיעות זמלאכת מחשבת הנה לתועלת גדולה בארץ / על ידם יהיה העני והאביון את נפשו ואת נפש בניו / על ידם גרש יִרְשׁ העללות מן הארץ אשר היא אם כל הפשעים והעונות / ולא לבד שלא הרחיק המלאכה והחכמה / כי אם גם קרב אותם מאוד כי כן צוה שאין חוב לאיש להחיות ולכלכל את אביו אם לא למדהו אומנות אחת / והוא במדה שאדם מודד / מודדין לו / מפני שאבי הבן הזה לא לומד את בנו מלאכה ולא דאג על בנו לכלכלו ולהחיות אם יגדל ויהיה לאיש / על כן אין הבן הזה מחויב לכלכל את אביו ולהחיותו . — וכאשר שאלו את זאלאן מדוע לא צוה משפט ועונש האיש אשר ימית את אביו ? (כי מדבר הזה לא דבר זאלאן מאומה בספר חוקיו ומשפטיו) השיב להם בחכמה לאמור

לאחור / לא אביתי לישא את שם תועבה כזאת על שפתי
ולחודע אחיה ע"י כן לאנשי ארני כי המה לא נסו באלה ולא
ידעו מתועבה כזאת מאומה .

ויהי כאשר בלה זאלאן את ספרו אשר שם לאנשי אטעהן /
וישניע את העם לבבתי סור ממזותיו ומחקיו כל
הימים כי אם ללכת בדרכיו ולשמוע בקולו / והוא נסע
מאטעהן לארץ אחרת לראות מה יעשו בהפרדו מהם / אם
ילכו בתורתו אם לא . ומקץ עשר שנים וישב זאלאן לביתו
וירא והנה העיר אטעהן ננוכה / כי היה סכסוך גדול בעיר
והעם נחלק לשלשה חלקים / החלק האחד והמה יושני השפלה
בחרו להם לראש אחד ושמו ליקורג / החלק השני והמה יושני
על חוף הים בחרו לראש את האיש מעגאקלעס / והחלק השלישי
דהיינו יושני הבהר / בחרו פיוסטרטאטעס . ראש חלק השלישי
הזה היה איש ערוס מאוד / התראה לעין כל כאיש טוב
וישר ומלא חמלה וחנינה / ונקרבו שם ארבו / ובערמה
הזאת לבד את כל העם / ויעמדו עמו בנרית / רק זאלאן
לבדו ידע בחכמתו תרמית לבו / כי לא כעיני ההמון עיני
החכם / כי המה חופשים כל חדרי נטן . ואולם בכל זאת לא
אבה זאלאן להלחם עם פיוסטרטאטעס הזה ולגרשו ביד
חזקה / כי אם דבר עמו דברים רכים להמשיך את לבו לסור
מדרכו הרעה / אבל האיש הזה לא שעה אל דברי זאלאן ואל
עצתו ויפן אליו עורף ולא פניה / ויעס פיוסטרטאטעס אחר
כן בערמה ויתגודד בתרבות עד שפך דם עליו / ויאל בתוך
העיר ובאשר שאלוהו מה המכות האלה ? ויען הלא המה אשר
הכו אויבי לי משנאתם אותי על אשר נלחמתי בעבורכם ובעבור
חירות העם ועונו / ויהי כל העם פה אחד (אף שלא התיחד
בזאת עזת זאלאן) לתת לו אנשים חגורי חרב ומלומדי מלחמה
לשמרהו מכל הקמים עליו / ויתנו לו חמשים אנשים לשמעתו /
והוא הקביל עוד אנשים רבים אשר כבר קשרו עמו קשר /
ויעבור עמהם וילכוד את הארמון / ויתנשא למלך על הארץ /
כראות העם הדבר הזה וינוסו מפניו ויחרדו מאוד אך זאלאן
לבד לא נס ולא ברח מפניו / ולא זע ממנו / כי אם הוכיח
את עמו על אשר לא שמעו בקולו אשר העיד בהם בתחילה .

(רמב)

גם לפיוסטרטעם שס פניו ויוכיח אוהו על חטאיו ופסעיו *)
אפס האיש הזה לא שס על לבו דברי זאלאן הנכוחים כי אס עמד
במרדו והחזק יוס יוס על כסא ממלכתו / וימת זאלאן
בשיבה טובה ויקבר באטהען / וכבוד גדול נעשה לו במוחו •
ויהי כשנת פיוסטרטעם על כסאו ויקשרו שני הראשים אחרים
קשר וילחמו עמו ויגרשוהו מאטהען • ויעש פיוסטרטעם
אחרי כן בערמה ויפתה את מעגאלעם ראש האחד אשר נלחם
עמו וידבר על לבו לתת לו את בתו לאשה / ויתן מעגאלעם
את בתו לפיוסטרטעם לאשה וע"י זאת חזר לאטהען וימלוך
בבראשונה • ימי מלכותו היו שלשים ושמונה שנה וימת בשיבה
טובה • אחריו מלכו שני בניו היפפאום והיפפארכוס / אך
לא האריכו ימים על כסאם / כי היו אכזרים גדולים וישנאו
אוהם אנשי אטהען ויהרגו את היפפארכוס / ואת אחיו
היפפאום אשר מלך אחר מות אחיו הנוכח / גרשו מארצם •

ההמשך בדפים הבאים •

מכתבים שונים

I

תפלה לרופא

בי ישפוך לפני ה' שיהו טרם בקרו את החולים

חברת האדון

האפֿרֿאטֿה ופֿראַפֿעמֿר

הערץ

ונעתקה על פקודתו ללשון עבר •

אנא אל טוב ומטיב ! אתה יצרת את נפש האדם בחכמה •
נחות רבות שמת בו • כלם כאחד ירצו ולא ייעפו
לשמוח

*) כאשר שאלו אחרי כן זאלאן / איך החזק לדבר כאלה לפיוסטרטעם,
ולחכות אוהו / הלא ידע כי האיש הזה אכזר ורע מאוד / ואיך הסליך
את נפשו חננד ? השיב זאלאן לאמור ; זקנתי שיבתי וסומתי המה הסיומו
לעשוע ככה / ונכח בעיני •

לשמור את תפקידם למען ההוק בבדק בית הומר משכן
 יהיהו • כל עת פועלי צדק אלה יפעלו בברית יחד • הצנע
 לבת ומתלכס סדרים • אך בקצור כח הגולם לסבול • בהגביר
 עליו יצרי לבו • ויפירו ברית ויהפכו סדרי כחותיו • אז להם
 בין איש לרעהו • וגוית האנוש תשאף שוב אל עפרה •
 ואתה כרחם מושמי שמוך תשלחציר נאמן טרסותבא כלה •
 תוכיתחו בחלי נאמן אשר יבשר לו תחפוכות נפשו • למען
 ימהר יחיש קחת מזור • אולי וכול לו • גרשו מהסתפח בו •
רב חסד ! מלאות את אדמתך הריך ויאוריק מרב טוב
 הצפון להכמיק • מזור ורפאות לשרי אנוש • ישפיעו
 תרופה לנפש דוח • ומכחם ישחרו בעדו להצילו מבאר שחת •
 ואת האדם תגנת דעה ובינה להביט בעין שכלו אל מסתרו
 בריאותיך לרדת אל עומק חררי גוויתם • ולרגל ברוח מבינתאם
 תחפוכות במ אם סדרים ; גם מלאותו רוח הכמה לתור אחרי
 בחית כל הגבראים • תוצאי ארץ ושובני ימים • ולהעלותם
 ממקור מחצבם למען הקים במ נפש אחיו •

גם אותי עברך ראית ותבחר בי לעמוד על המשמר ולפקוד
 על היים ושלוש יצוריק • הנני נכון למלאות את פקודיך •
 נא אל טוב ומטיב ! תמכני בימין צדקך ותן עוז וישע בפועל
 כפי להוית עוזר לרך ; כי מבלעדי הסדיך • אל ! מה אדם
 כי יצליח ? הצרף לבי לאהבת החכמה ואהבת יצורי כפיך
 והסר מקרבו חמדת בצע ורעיון יהיר הכוסף אך שם ותפארת •
 כי שני אלה הם שונאי האמת וערי החסד • פן יקיפו עלי
 והתענו ממעגל יושר אשר אנכי הולך בו להטיב עסבריותיך •
חוקני אלהים ! ותמוך אומין גוויתי ועוז נפשי להיור
 נכונים תמיד בלי עצבון ומורת רוח לעזור את כל
 קוראי כדל כשוע • כצדיק כרשע • כאוהב כשונא • בבקרי
 את איש גרבא • גל עיני ואביטת כי יציר כפיך הוא • האדם

שכני *
 לס עמד
 וללון
 נמוקו •
 ס חסרים
 טרסותבא
 אשר נלחם
 נגדקלעם
 נון ושלון
 נק נטיב
 ס •
 סך
 לס חסר
 חסר חסר
 חסר •

בחכמה
 ולא יעשו
 נמוק
 טרסותבא
 חסר חסר
 חסר חסר

(רמד)

אשר בראת , אתה יצרת ואתה הקימות כשוע כרל , כטוב
כרע , כאוהב את דברך כבלתי אוהב .

פֶּלֶם מואני שכלי ואכלכל במשפט צדק לדעת את אשר
נכחי , ולהביט למרחיק את אשר ילד יום . שמו

רוח מבינתי ושיה דרכו , לא ירד מטה , אולי יקצור ראות
את אשר לפניו ; ולא יגביה עוף למעלה פן ינבך בחזיונות
וירמה השקף גדולות , ואינם . רק מני ארג גבול החכמה
הזאת לעמוד בפסע בין ההיים והמוות . — היה עם רוחי , אל !
להקימו תמיד על מכוני . בהתיצבי על ערס דוי , כל
יבהלני דעיון זר מפקוד בכל לבי על הנאנח . שיה את כל
אשר חרתו הנסיון והחקירה על לוח לבי , נגדי תמיד , ואל
יבעתני דבר בהתהלכי לאט לאט לעבודתי זאת , כי קודש
היא העבודה , לשמור היים ושלוש יצוריק .

שים נא , אל אמונה ! אמון בלב החולים לבטוח בי
ופעבודתי , ואזן לשמוע עצתי . הרחק ממטתם ,
כל רופא אליל , וכל החיל הכבד , אנשים מודעים
וגואלים , אשר ירמיצבו כיועין והכס הרשים להמתין
סוד יהדיו , גם להקת הנשים הסוכנות המתחכמות אשר
גם הנה תהרסנה לעלות ולבקר את עבודת הרופא ; כי עם
נבל העם הזה , ברהב לבס יפירו סגולת הרפואה , ויורידו
מבריאותיך אל חדרי מות .

הוקני אל ! ונהח רוחי לשמוע אל קול חכמים מומני ,
בהורותם אותי דרך טוב אלך בו , כי לאין קץ ירביון
נתיבות החכמה הזאת , ורבים ידעון את אשר לא אדע . אך
בפצות לץ יהיר את פיו לחרף את מעשי , תן בי אומץ ועוז
לעמוד על דעתי ; גדולה , עושר , ותפארת האיש הזה בל
יקטניוני , אך אהבת החכמה והאמת תהיה שבטי ומשענתי
המה יתחוני , כי שמוע הנה מר ממות , קורא שאולה נפש

יציריק

יציריך . האצל עלי רוח ענוה , לשום לב על דברי חכמים
גדולים מזמיני בימים , אם כנים דבריהם , ואם בנאות ובוז
ישאו נגדי קולם , אמצה מפיהם נופת להטיב מעשי , ומוסר
כלימתם אשמוע מבלי סרה , אהדר פני זקן ואם בוז יבז לי ,
כי גם אנכי בך חסיתי להאריך ימים על הארץ לפניך ה' אלהי .
היצירני להיות שמה בחלקי בכל קנייני אך לא בקנין
דעת החכמה הזאת , ואל יבא בלבי רעיון כסיל
לאמור מצאתי די חכמה ודעת ; אבל אתה ברחמיך הרבים
חן לי עוו וחפץ להתבודד לעתות , למען אצריך לבי לדעת
היטב את אשר למדתי , וללמוד את אשר לא ידעתי . ידעתי
גם ידעתי את החכמה כי רחבו גבוליה , אבל גם בינת האדם
גדולה מהכיל , ולאין תכלית ישלח מטרותו ; באשר דמיתי
תמול ראות אור , משתי היום באפלה , ובאשר אחזה היום
כעצם השמים לטהר , מי יודע , מחר יכסהו ענן וערפל .
אל טוב ומטיב ! בחרת בי לעמוד על המשמר ולפקוד על
חיים ושלוש יצוריך , הנני נכון למראות את פקודך .
נא תמכני בימין צדקך ותן עוו וישע בפועל כפי , להיות עוזר
לדך , כי מבלעדי חסדיך , אל ! ביד אדם לא יצליח מאומה .
איצק אייבל

אגרות משלם האשתמועי

אגרת ו

ליווארנא .

סיון תק"כט

הנה אנכי שולח לך נזה העתקת סירי אפרים לוצאטו ,
ותראה כי כנים דברי אשר אמרתי לך עליהם באגרותי .
שניש

ואחרי הציעו את הדברים האלה / כאנחה העוברת מן הלבו /
 ושוקעת בלב השומע / לא ספר עוד טעם וסגת רחוק שלות
 לבו אך שב לבחינתו הקדומה ; והציג מלנו מול מצב הנמחים
 השמחים בגיל ונחת לעשות פארות מחדש / והוא לא הביע
 לשלום לבו / ואיך הוא צמלנו עתה תחת מדרגת הנמחים /
 ולאחר שהניח ההקדמה הזאת לעורר בלב הקורא גם רוע מלנו
 גם סגולת הפרטיות אשר יזכיר עוד בזה השיר בלבו / אלה
 מול אלה / ילך מן הנמחים הפועלים ויעלה אל היסודות שהם
 הפועלים ויזמר מתפארתם ועובם ויאמר :

שדות ישאו לאלה
 צצים הנח נהנה יי

ושב לשור על כח השמש המחדש כפי אדמה נזכרה ויפיה / ואמר :

בשביב אשו השמש
 בהר ימסה הקרה יי
 נהר כי על העבר
 בלאט מימיו ינאקו
 עם שקיו נמקו
 את השפה יפריח

כה יוסיף להזכיר בשירו הנחמד מיני הצעלי חיים ורוב בני אדם
 איש איש בעבודתו שמח בטוב הבריה / כי רבו מעשיה ומלאה
 הארץ קנייניה עד הצינו מול כל הטובה הזאת את יגון לבו /
 כי השקט לא יוכל על דבר רחל אהבתו / אשר לא תואיל
 שעות אל מנחת האהבה אשר הקריב לפניו . וככה הוא הולך
 בעצבון לבו עד סוף השיר אשר כלו ממחזקים . ומה תראה
 את ההגדל בין שירי עם זה לשירי עמינו . הערבי להיוצא איש
 דמים בעל נקמות ומושל בשונאיו / יתאחדו כל התפעלויות
 נפשו בזה המדמה אל מרכז גדולתו / והיא הנבחה המלחמה
 הנקימה והנעירה . ולכן גם צומרו על דבר חשקו ורב אהבתו
 אל הרעיה / יאמר כי למענה יחרוף את נפשו למוח / יחרוג
 את

י הא
 כמחשבות
 חר חין
 באשחלקי
 הערבים
 / שלמו
 / ויעניו
 / וזה חשק
 קי לא כן
 / יני
 / כעולת
 / י מעה
 / רי האדם
 / אומרו :

מי האניב
 / וספר
 / ולמען
 / וזי
 / הנריאה
 / ערה אחת
 / רי למינו
 / בשירו
 / נכה אשר

ספחים

(רמח)

את שונאיו / וישפוך דמים • נס לא יתפאר נגדה במדת
רחמנותו ורכות לבבו והעונג אשר ימלא נפשו במנוחה ושלום /
כי חס ידבר גבוה מגבורתו ורחבת לבו / ויאמר :

יְמוֹת הַיּוֹתֵינוּ לְעַד בְּסֵפֶר יוֹחֶקוּ.

וְכָרוֹן שְׁוֹנְאֵינוּ לְדוֹר דּוֹר •

גְּבוּרֵיהֶם יִשְׂאוּ בְּבִשָּׁרם אוֹת

בְּמַעֲנִיתִי חֲרֻבוֹתֵינוּ עֲבָרָה עַל נַפְשָׁם •

מִצָּפוֹן וּמִזֵּין יִדְעוּ אֵת לַחַט הַחֲרִיב הַזֹּאת •

לֹא מְרוֹטָה בִּי רְטוּשָׁה עַל שְׂרִיזֵן קָמִינִי

מִתַּעֲרָה לֹא תֵצֵא אֵלָיו לֹא תֵשׁוּב •

עַד רַבִּים • רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה :

וְאֵת רַעֲיָתִי אִם לֹא תִדְעִי •

צֵאִי לָךְ אֶרֶץ עֵי הַמִּפְלָה •

רְאֵי שְׂוֹמְמוֹתָם • וְדַעֲי אוֹמְרֵן לְבִי ! *

לֹא תִמָּא כּוֹה חֵס חֵטְאֶלְקִי יִדְבַר כְּדִבְרֵים הֶאֱלֵה אֵת

אֲהוּבָתוֹ בְּרַכָּה וְהַעֲנוּגָה / כִּי לֹא תַחֲסוֹן בְּאֵהֶבֶת חֵס

חֵימָה וְשׂוֹפֵךְ דָּמִים • אֲמַנְסָה כֹּאשֶׁר תַּסְפַּעֲלָה הַאֲהָבָה הִיא

נַעֲיָמָה לְנַפֵּשׁ / כֵּן יִבְחָר הַמַּשׁוּרָר דְּבָרִים נַעֲיָמִים וְעֲרִבִים

לְהַמְחִיק עַל יְדֵיהֶם אֵת מְלִיצָתוֹ • וּבֹאֵת יֶרֶךְ אֵת לִבָּב אֲהוּבָתוֹ

לְמַעַן תִּשְׁאֵל אֶת אֹנֶה לְשִׁמוּעַ חַל תַּחֲנוּן •

והנה

(*) פיר שמואל אינן עזיב יהודי •

והנה יהיה לדעתי סגולה השיר נבחרת מז' פנים / ושיניה
 נכונים בשיר האיטלקי • וזה כי מלבד הנעימות
 אשר יתפעל השיר בנפש השומע / יהי לו גם תועלת לתקן
 המדות ולהרים את הנפש מעל הדעות והמחשבות הפחותות /
 וזאת הסגולה תמצא על כל גדות השיר האיטלקי / כי הוא
 מלא בחינה וחקירה על גדולת היוצר וחכמתו בבריאת הנפלאה
 והנשגבה / אשר תרהב עוז בנפש האדם ותישיר דרכו • כל
 זאת לא מצאתי בשירי בני עמינו / המה רק פעולת הכח
 הדמיוני לבד / ושירי העם הזה המה שכליים ולמודיים / ונכונים
 על סדר נכון ונאה / אם מאד תועלתם / כמו שמצאתי גם
 את תכונת העם הזה בכללו משונה מתכונת אנשי עמינו •

דבר נא ידידי ! אם כנים דברי אלה / ואם לא כמשפטי
 משפטך • בלבדתי משירי פייעני העם הזה / ואנכי
 קורא מן הנקר עד הערב בספריהם / ובפעם כפעם אמלא
 מרובע לנפשי •

עד הנה לא יכולתי ללכת לפיורענץ * / כי נחלה חיים בן
 בוזאגלי • אמנם תוך שמונה ימים אם יחי העלם מחליו
 אסע עס אביו ואמו לראות את עיירי הקרץ וכל מגרשיהם •
 היה בעוב והיה שלום • אהבך

משלם +

3

לידיד יקיר לי ר' דוד טעאדאר נח"ו •

מאשר יקרת בעיני עד מאוד / ומדעתי כי צלל החכמה
 אתה שוכן ואליה תשוקתך / על כן שמתי פני
 אליך ואשאל ממך שאלה אחת קטנה וגדולה היא אלי / אשר
 עלתה ברעיוני זה ימים אחדים / ונפשי משתוקקת מאוד
 לשמוע דעתך ותשובתך / כי מערדות שונות לא אוכל כהיום
 לעיין עוד בדבר הזה ולנזף עד תכליתו •

הע

(*) פלורענץ

הנה לפני ימים לא כבירים / הייתי נחצרת איזה אנשים
תורנים וישאל איש אחד מהם אותי לאמור / אמרה
נא לי / מדוע איננו רביל עוד כל כך בתוכינו רוב שמות
התנאים והמוראים אשר נמלאו בתלמוד ? מדוע נשכחו שמות
ממנו ולא נקרא עוד את שם הבן הנולד רבא / אביי / פפא
וכו' ? והנה לא אכחד מעמך יקירי / שבס אני נפלאתי כבר
על זאת מן היום אשר ידעתי לבחון בין טוב לרע / וגם
שאלתי את פי איזה לומדים במקומות שונות / על אודות
הדבר הזה / ותשובתם נשאלת מעל / איזה מהם דחו אותי
בקש / בנענוע הראש / בשליחת אלצע / ואיזה מהם הפליגו
מאד לדבר בענין הזה ומעיילא פילא בקופא דמחטא / עד
כי נפסי בחלא לשמוע עוד דבריהם * — ובאותי כי אין
איש מטיב דברים נכוחים השבתי אני אל בני כוזת : אולי אחד
פוזר עם ישראל בארצות שונות ונעמים שונים / ונכלל שם
שפתם בתוך שפת העם ההוא אשר נחוש ישנו בני ישראל /
הרגילו את עצמם לקרוא את שם בניהם ובנותיהם בשמות אשר
קוראים להם העמים ההם / (מלבד השמות אשר נמלא בתנ"ך /
כי המה נשארו לנו על מהכונתם עד היום הזה / כי באמת
השמות האלה נהגים על פי הרוב גם בין העמים כמ *Mosae*
Sphraim ודומהם הרבה .) אפשר בני ישראל שנו את השמות
מעט / בדרך העברי בגלותינו / שיסנה תמיד בלשוננו את לשון
עם אחר אשר בתיכנו הוא יושב / וידבר כמנהגו וכטוב בעיניו
מבלי לחוש על יופי הלשון ומבלי שים על לב דקדוק המליצה *) /
כי

* לדוגמא איינה לפניך פה איזה דברים מכפר נחלת שבעה ומחוכה
תראה אהבת העברי בדורינו לשנות שמות הלועזים . (סיון י"ב / סעיף
י"ג) כתב זה לשוני : באמבערק (קקיף) ואע"פ דנכתב בלחש שכתוב
העבר כתב בתימ"ל / מ"ח יש לכחוב בקי"ף / דיניו עליהם רישיה / וזירצא
פורג שטרוספזרנ וכו' כל הני קורין ומזכירין בסוף המלה בתימ"ל /
וקרוב בעיני שגם נכתב בלחש ככתבים בתימ"ל / ואע"פ כן אנו כותבין בקי"ף
וכו' . וכן האריך גם את הכחוב באמבערג או באמבערג / או בומבערג /
הרי לפניך / כי לא חש העברי לדקדק אחר שמות העמים / כי לולי זאת

כי—אם כישר בעיניו ידבר / ובעבור זאת נשחנו גם כן השמות
 של האנשים והנשים בתוכינו / כי כן נאמר געטשריק מן
 Gottschald / וכן קלוגימוס מן השם Calongius ודומיהם •
 והסנה למה שהרגילו בני ישראל לקרוא שמות בניהם ובנותיהם
 בשמות העמים / לא אוכל לדעת בדרור כי אולי היתה ונתהווה
 על ידי הכרח מה — או אולי מראונס נעשתה נהגו עתה
 בימינו לקרוא את שמו בשם הלועזים • יהיה איך שיהיה בעבור
 ההרגל והמנהג הזה / נלאו ונדחקו שמות הראשונים בתלמוד
 ממקומם • ומעטם הזה נחלקו בני ישראל בשמותם כפי
 המדינות אשר בהם יושבים / כי לאנשי פולין יש איזה שמות
 מיוחדות אשר לא נמצאו כלל בין האשכנזים / ולא בשמות
 שניהם / שם הספרדים ואנשי איטליא כנודע • ככל הדברים
 האלה השבתי אל לבי / וכואת השבתי גם כן להשאל הנזכר /
 ודברי מלאו חן בעיניו •

ואחר שובי לביתי ועינתי עוד בדברים האלה חשקה נפשי
 מאוד לבוא עד תכלית השמות הנהוגים בתוכינו
 ולדעת איך נקראו / כי מלבד התועלת אשר עליה כבר העירו
 חכמי העמים בספריהם / יש לנו בני ישראל עוד תועלת
 גדולה / כי על ידי ידיעתינו היטיב סבת וטעם וכונת שם
 הלועזי / נוכל אנחנו בלי עמל ויגיעה לדעת את שמו הקודש
 לקרוא אותו לעלית התורה / או לכתוב שמו בענין גטין
 וקדושין • ומה רב העמל אשר עמלו תורניים קדמונים על
 הדבר הזה / ראוני לומר על ענין כתיבת השמות / וראיתי
 בספר

לא ידעתי מה ספק יש כאן / הלא שם העיר מודע לכל ! ובלעדי זאת הלא
 משמע בכל יום פעמים רבות כואת מחמינו ביה ישראל / וכבר העיר הכס
 אחד מעמנו על זאת ויאמר בחדינת פולין ובעיריות הסמוכות לה / אלהים
 העברים מאוד להחיר כל פעם פתח בקמץ / כי אם אומר הלועזי / האבן
 של־אבן / ואבן / יאמרו העברים־האבן / ואבן של־אבן • ופעם אחת
 יהיה הקמץ נכון / ואי יחירו אותו בפקח / כי השם משם לועזים העמים
 כואזעס / ואיני קוראים את שמו כואזום •

בספר נחלת שבעה (סימן ח' אות ח') שכתב : חלוונג
 (שם איש אחד) קורין לס"ת לפידות , ע"ש שלשון רוסיא
 קורין לעץ אוד שקורין (בראנד) , הלפנא , והשם שלשון
 ואומרים חלוונא כי עקר שמו חלאנא וכו' . הכך רואה
 בעיניך , לו לא ידעו המחדר היקר הזה , לעו רוסיא , לא
 היה יכול לקרוא את האיש חלוונא לעלות לתורה בשמו הקודש !
 ולולא דמסתפינא אומר אני אילו ידעו את שאר שמות הלועזים
 בדקדוק היטיב (כי באמת כל מנמחם וחפסם היה לנד בתורתנו
 הקדושה , ולא עסקו כלל בדברים חלונים כאלה , כי אם היו
 בעיניהם כגרמיוא הנא באחרונה .) אפשר שהיו נותנים לאיזה
 שמות הלועזים , שם אחר בלש"ק , דרך דמיון לשם געטשליק ,
 אנתנו קוראים על פי המחברים האלה בלש"ק לס"ת אליקים ,
 ובאמת לפי דקדוק השם הלעו , צריך להיות שמו בלש"ק ,
 עובריה , כי השם געטשליק נגזר מן גאטש , ומן שאַלֶק ,
 אשר מורה בלשון אשכנזי הישנה על עבד , ואם כן שמו
 עובריה ודומיו רבים — וכן תראה בספר נחלת שבעה ,
 שלא באר כלל את השם שוודרוס , רק הציג אותו בלי באור
 כלל , כי היה נעלם ממנו טעם וכונת השם הזה , וגם בעבור
 זאת קוראים אנו את השם הזה לס"ת בשם שוודרוס , ולו
 הבינו טעם המלה , ראו כי השם הזה נגזר מן לשון יון והם
 שתי מלות שהעאדארס , ובאורו בלש"ק מתנת ה' , ואם כן
 שמו הקודש הוא "מִתְּנָה או בִּפְתִּיחָה אשר נמלא בתנ"ך .
 ולא אחר כך בזה יותר כי ירא אנכי מפני חמת המתחבטים , כי
 בגלותינו המר הזה נתקיים בנו המקרא , המשכיל בעת ההיא
 ידום . —

ובחשבי כל זאת מלאתי לחלוק הן שמות הלועזים אשר
 בתוכינו , והן שם בלש"ק , לשני מינים ,
 ואלה הם : שמות הלועזים בתוכינו נחלקים (א) שמות
 עצמיות , ראוני לאמור שהם נשאלים או מן שמות העמים
 רק בשנוי מעט כאשר כבר הדתי למעלה כמו שם בענדיש
 וכו' או נשאלים מן שמות חיות ובהמות כמו לִיב , הירש ,
 בער , לעמליין וכו' . (ב) שמות מורכבות ראוני
 לאמור

לאמור שהם הורכבים מן שתי שמות עלמיות / מסבה מה *
 והיו אחרי כן לשם אחד • וכן שם הקודש נחלק (א) שימות
 ישראלים / רגווי בזה ששם הלועז הוא חרבוש ישר ונאמן של
 השם בלש"ק / דרך דמיון מן איצק / איצק / נאמר שמו
 בלש"ק יצחק / מן העברי שמו ברוך / מן יצקב יצקב /
 נאמר יצקב / כי כן תרגומם בלשון אשכנזי • (ב)

שימות בלתי ישראלים כי-אם הונחו על דרך דמיון והאטרפות
 מה שבין השם הקודש ובין השם הלועז / כי כן קוראים אנחנו
 לש"ת השם מן / מבחם • בעבור הדמיון הרחוק של
 שתי תיבות הראשונות מ"ס ונו"ן במנחם / וכדומה • —
 אפס כנר הדתי לך כי אין לי פנאי עתה לעיין עוד בדבר
 הזה / ואחרי שנפסי חשקה מאוד לבוא עד תכלית הדבר הזה /
 על כן אבקש ממך רישי ויקירי / לשים עיניך עליו ותעבור
 בעין שלך על כל השמות / ותודיעני טעמם / סבתם והיותם •
 וידעתי כי כל תוכל לעשות כאלה / אחרי שחנך ה' בדיעה
 ובנינה • יהי ה' עמך כאות נפש אחיך ותנרך •

אהרן בן-וואלף מוהאללי *

מ ש ל י מ ו ס ר

הארמיה הברזל הנחשת והזהב *

מה לך בן סורר ומורה / כי תגדיל עקב על אמה / ותבו
 בעיניך דברי לשלום ? הלא אנכי הוריתך / בקרבי
 נולדת

(*) כאשר נודע ששפתים יקרא גם הכן על שם אמו בשפתיו מעט / דהיינו
 אפס מהם האם בלתי את צנה / וכן להפך / הקרא הכת על שם אביו
 בשפתיו מעט •

גולת / לולי לפנתך נצטני ימים רבים / ואגדור נעך
לשמך לכל יקרך אבן עד היותך זקוק / כשיט חולות נחשבת /
מאשכות מי ירימך ? — כה דברה האדמה עת הקילנה
למשפט עם הזהב .

ויען הגדול ויאמר : לזקה אמן / בן מביש ומחפיר / גם
בי נגדת ותשליכני אחור . הלא אנכי העליתיך מחדרי
ארץ / אנכי פתחתי לפניך תולדות לבוא ממקום אופל וללמות
נכח פני השמש ; עת כי קצץ סניך פארור / אנכי טהרתיך
מזואתך / בלמך ראו עיני לא קאר לו ולא תמונה / ואשים
כפי עליך לעשותך כלי תפארת . כל עובד ותפארתך מידי
היטה לך / ואחה פניו אלי עורף / ותחשנני כאחד הנבלים .
הואת יחי משכורתי עקב עבודתי / הכזה תשלם טוב גומליך ?

ויען הנחש ויאמר : אל תרבו דבר עוד בגל הזה / הפכפך
דרכו / גם אותי מחס משום עין עלי / ואנכי הטיבותי
עמו מאוד מאוד . אחרי לאתו מרחמך / אדמה ! ואחרי
גמלך אותו / הגדול ! פרשתי גם אנכי עליו כנפי חשדי /
וארח פניו ירוקות / לא ימלא חן בעין רואיו / ואחמול עליו
לנכסו שנית וללרפו / עד ילא תוארו לחן ולתפארת . והוא
נצח ימים עלי לבו ויתנני לפני בן בליעל / תחת אשר גמלתיו טוב .

ויהי כשמוע הזהב כי חרה אפס עליו / ויען ויאמר : כנים
דברים / ידעתי גם ידעתי כי הטיבותם מאוד עמדי /
וכל העוב אשר דברתם עלי / מידכם היתה לי / אך אל תשימו
בי חון / לא במרד ובמעל נגדתי בכם / כי לא בנחי ועוֹס
ידי'הרסתי לעלות הנה / כי — אס האדם המושל בכל קנייני
הארץ / הרהיב בנפשי עון לאמור לי האזר ולי הגדולה / בי
ירבה כבוד ביתו בי יכתיר מלכיו / ובי יקנה עבדיו / בי יכלכל
אוהביו / ובי יפתה שונאיו . הגדולה והגבורה הנלה וההוד
אנכי אערבנה מידי יקחנה / לכן אהנה . — הדבר ילא מפי
הזהב ושלשתם עמדו מחרש אין איש כולה פה . —

כראות הכרזל כי אין מענה בפי רעיו / ויפתח אפסיו
 ויאמר : שמעני הוה ! לא אשית אליך עוד
 מטאת אשר נוולת / כי את רמטך האדם / הכרומס / כי
 הוא רודה בכל קרני הארץ / כל שם אלהים תחת רגליו /
 את אשר יכבד יכבד / ואת אשר יבו ינקל . את מפיו נגזר
 היותנו לעבדים לך לא נמרה עוד ולא נלינה עליך / כי מי
 יבא אחר המלך את אשר כבד עשהו . לא עוד נשימה בך
 תהלה על שלמך רעה תחת עונה / כי נהפוך הוא ידענו גם
 ידענו כי תשלם את היקר אשר ייקרך האדם עשרת מונים /
 ותסך בעדו ובעד כבודו ביתר שאת וזיתר עוו . אך אהת
 אשאלה ממך / השיבני דבר . מדוע תוקיר רגליך מבית
 חכם / ותואיל שבת בין הנוערים בעם ? ראיתי בני עליה /
 והמה דלים נודדים ללחם / ואנשי בליעל אשמיכם מלא שבע .
 דבר נא איכה תבחר שכן בעדת כסילים / ותעבדו על אהל
 נכונים לבלתי סור שמה . הנואת הטיבות עשו ?

וייען הוה ויאמר / בחנני נא גם בואת וראה לרדתי ויושרי .
 דע כי שרירות הלב ישתית את רעיוני החקירה / ואלו
 נמאיתי ביד כל אדם לעשות בי כעוב בעיניו / יפנו כלמו אל
 רבדים ושעי כוז / יבנו בתים יעשו פחדים ויקנו עבדים וירבו
 להם שדה ושרות / ואל מעגלי החכמה לא ידרוך כף רגלם /
 ולימים אין כביר תהי החכמה נעדרת . והנה כאשר ישפיל
 השרירות את החכמה / כן ירוממה המחשור . בהיות האדם
 דואג ללחם / יאמץ את כחות נפשו ויעמיק חקור בחכמה למטן
 להיות נפשו ועשות שם בארץ . סורה נא לראות בכל אשר
 תמלא וראה כל מלאכת מחשבת מעשי חורש וחושב / רובם ככלם
 נולדו בסבת המחשור / לכן לא לנכונים עושר / למען ישכילו
 לתקן מחשורי האדם / החכם יפין חכמה בארץ / והעשיר
 יערוך לחמו / ובואת תמלא הארץ דעה .

ותיען האדמה ותאמר : מי זה יעזור במלין שמוע אוחד
 דבר כזה / הנה הנף בפיך / חלקלקות תדבר
 לשונך . הישר נא דרכיך את כדברך כן הוא / דבר / מדוע
 בחרת

בחרת שנת בנית נבל וכלי , אשר לא יתחנפס חכם הסתופק
 על מוזות פתחו ? לאפים מלאהך סגור נבנוי חים בלע אשר
 מומיו לא פרים לרעב לחמו , ויבחר מחנק נפש חכם טרם קחו
 בקע לשבור רעבון נפשו . מדוע הוללת הסתפח בנחלת רוע
 לבב כאלה , אשר לא זדון לב השיך , ללכת ברום לבבך אל
 כל אשר תחפון ולהשיר ממך עול הדק והישר .

ויען הוהב ויהלך : הוה אש ביד חים כוה ירדתי , לא עלי
 תלונתך , חמי ! שם מנאתי קברי וכלא היה הייתי .
 לאל הדיתי , אי לואת העליתי , להיות אסור בבור הנבל
 בעבד ישאף נבה , לא טוב אנכי או מעיט חולות , אבחר
 חבוק אשפתות / משנת בבית הכלי הוה . הבנתי נא וראי ,
 אה בורע רמה נלכדתי בשלל הנבל , אבל וחסוי ראש אשב
 במסתרים לחכות עת יבוא יומי , ואז חים יורשיו יפתחו
 מסגרת , ואנכי אמר לברוח תחת ענותו חותי , נלח
 לא יוכר שמי עוד בקרב ביתי . לא לטוב לו נתחברתי אליו , כי
 בחייו לא התענג בעוני , ובמותו לזרים יעזבני .

ג--ה

מ כ ת ם

פל המסתגף .

למה זה תצום . תענה כהן ותמות בחיך .
 אכול שתה והישר דרכך או תחיה אחר מותך

א - ה *